

Magyar Tudományos Akadémia
Világgazdasági Kutatóintézet

Az infrastruktúra fejlettsége Magyarországon 1990–2002

Írta:

EHRlich Éva DSc.
MTA Világgazdasági Kutatóintézet
címz. egyetemi tanár

SZIGETVÁRI Tamás Ph.D.
MTA Világgazdasági Kutatóintézet
tudományos főmunkatárs

Közreműködött:

RÉVÉSZ Gábor DSc.
MTA Közgazdaság-tudományi Intézet
nyugalmazott tudományos osztályvezető

Továbbá:

KERÉKES Sándor DSc.
egyetemi tanár
(Hulladékgazdálkodási és a szennyvíz-
kezelési infrastruktúra Magyarországon)

MIHÁLYI Péter DSc.
egyetemi tanár
(Egészségügyünk területi megközelítésben)

POLÓNYI István Ph.D.
tanszékvezető egyetemi tanár
(Az oktatás regionális különbségei)

SZÉKELY Gáborné
KSH főtanácsos
(A magyarországi régiók lakáshelyzete)

VAVRÓ István DSc.
címzetes egyetemi tanár
(A bűnözés területi adatai)

E kutatás a nemzeti kutatási-fejlesztési programokhoz kapcsolódó pályázat keretében készült. A konzorciumot vezető intézmény az MTA Regionális Kutatások Központja, amelynek projektvezetője a központ főigazgatója, Horváth Gyula DSc.

(A tanulmányt a 2004. decemberi ismeretek alapján zártuk le.)

BEVEZETÉS

E tanulmányt *bevezető elemzéssel*, az *infrastruktúrák* leglényesebb területei természetes mutatók segítségével történt *nemzetközi összehasonlítása* eredményeinek bemutatásával kezdjük. A természetes mutatók nemzetközi összehasonlításán alapuló elemzés számos korábbi kutatásnak és évtizedek során kialakított módszerek alkalmazásának tapasztalatait használja fel. Ezek az előzmények egyfelől a magyar és a közép-kelet-európai országok gazdasági fejlettségét és infrastrukturális állapotát helyezték nemzetközi keretek közé, másfelől bemutatták azokat az eltéréseket, amelyek a közép-kelet-európai országokat a hasonló fejlettségű piacgazdaságokkal összehasonlítva strukturálisan jellemzik.

Az 54 országot átfogó, az 1990-es, 2000-es évekre vonatkozó bevezető elemzés 49 természetes mutatóra alapozva öt infrastrukturális szektorra mutatja be az országok nemzetközi rangsorban elfoglalt helyzetét és a vizsgált évtizedben bekövetkezett változásokat, helycseréket, különös tekintettel Magyarországra és a rendszerváltó országokra. Ebben az elemzésben látni lehet, hogy egyfelől közeledett-e a magyar fejlődés a nemzetközi irányzatokhoz, vagy valamilyen okból különbözik és/vagy távolodott azoktól, másfelől hol tart a magyarországi infrastruktúrák fejlődése a vizsgált szektorokban a többi átalakuló kelet-közép-európai (a továbbiakban KKE) országokhoz képest.

Bemutatva a magyarországi infrastruktúrák szektorainak nemzetközi rangsorban elfoglalt helyezését, tanulmányunk *a magyarországi infrastruktúra regionális vizsgálatára koncentrál*. Kutatásunk *célja* megismerni a megyék fejlettségének eltéréseit az infrastruktúra vizsgált szektorain, azaz

- * milyen különbségek vannak a magyarországi megyék és
- * a megyéken keresztül az Európai Unióhoz (a továbbiakban EU) való csatlakozásunk során kialakított hét régió között.

Kutatásunk a magyarországi tizenkilenc megyére és hét régióra, a magyar infrastruktúra kilenc szektorára, ezen belül hetvenhárom természetes mutató vizsgálatára terjed ki a következők szerint:

1. a közlekedésnél	14 mutatóra;
2. az informatika–távközlésnél	7 mutatóra;
3. a lakásellátottság és felszereltségnél	11 mutatóra;
4. az egészségügyi ellátottság és felszereltségnél	11 mutatóra;
5. az oktatás és kutatásnál	9 mutatóra;
6. a kultúránál	6 mutatóra;
7. a kereskedelem és turizmusnál	7 mutatóra;
8. a környezetvédelemnél	6 mutatóra;
9. a közbiztonságnál	2 mutatóra.

A megyékre vonatkozó vizsgálataink képet adnak a rendszerváltás óta eltelt 12 éves (1990-2002) időszakban a vizsgált szektorokban bekövetkezett változásokról

- * a vizsgált infrastruktúrák megyei fejlettségének nagyságrendjeiről,
- * a megyék közti különbségekről és a
- * a régiókon belüli egyenlőtlenségek nagyságairól.

Kutatásunk továbbá nyolc olyan *nagyváros infrastruktúrájának vizsgálatára is kiterjed*, ahol a lakosság száma meghaladja a százezer főt. Mivel a nagyvárosokra az alapadatoknak csak egy része áll rendelkezésre, kutatásunk e nagyvárosokra vonatkozóan csak 42 naturális mutató és nyolc infrastrukturális ágazat vizsgálatára építhetett. A nagyvárosokra vonatkozó kutatásunk összehasonlítást foglal magába a nagyvárosok és a megyék infrastruktúrájának színvonala tekintetében.

Végül dolgozatunk utolsó része hét kistanulmányt foglal magába. Ezek a regionális vonatkozások kiemelése mellett az infrastruktúra egy-egy szektorának legfontosabb aktuális kérdéseiről adnak rövidre fogott tájékoztatást. E kistanulmányok többségét az adott téma elismert szakértője felkérésünkre írta meg.